

The background is a light blue watercolor wash. There are three tomatoes: one in the top left (orange), one in the top right (red), and one in the bottom center (red). Each tomato has a green stem with several leaves. A single light blue leaf is also visible in the top center.

De gedichten van een vergeten tuin

Arjen Boswijk

2023

Gedichten van een vergeten tuin

‘en ik bedeesde jongeling
moest nodig de reine berk bezingen
en zijn bescheiden bladerpracht’

Remco Campert

‘Il faut cultiver notre jardin’

Voltaire

In de diepe zuidoosthoek
van de nieuwe tuin
staat ritselend in weinig wind
met duizend blaren fluisterend
een oude peppel
als uit een vroeg gedicht
van J H Leopold

De loofboom mist nog
een meanderende rivier
in Hollands laagland
mist nat gebladerte
in deze droge zomer

De zon schijnt meedogenloos
op zijn bruin en groene kruin
ik wacht aan zijn twee voeten
op mijn verdwenen liefje
zij lijkt ergens verdwenen
achter een jonge druif
in deze nieuwe tuin

Duik in je tuin vandaag
spreek met de bloemen
kus een hommelt zacht
tot hij zoemt van klein geluk
wijs hem zoet op nectar
duik in de tuin vandaag

Streel het natte gras
wandelaar langs duizend rozen
waai mee met de vlinders
bewaak de blauwe regen
lok de vogels in de heg
en laat de kat verdwijnen
duik in je tuin vandaag

Proef de papaver op je tong
ontdek geen slak aan de wortels
kijk mee met de zonnebloem omhoog
kleur de korenbloemen blauwer
rooi een aardappel of twee
ga bijbels zitten onder de vijgenboom
en kus de hommelt zacht

De bouwval op ons koninkrijk
kijkt ons meewarig gapend aan
een woeste donkere eenoog
van mythische proportie
als woonde er ooit een Griekse cycloop
toen deze tuin geen tuin was
maar een hete helling van de Etna
volgens Homerus was hij kind
van Gaia en Uranus

Maar evenwel, ons krakkemikkig huis
nog zonder de geraniums
achter de blinde ruiten
en nu en dan slaat de cycloop
zijn open deur boos dicht
geholpen door de waiende
Aeolus en Meltemi

En in de lage lege vijver
van onze boerentuin
in het zuiden van de stad
kwaken wat late kikkers
in deze hete zomer
zonder hemelwater

Ze kwaken om te duiden
we zijn er wel
maar komen misschien
wat later
uit deze drooggevallen kwel
van weggestroomd water

Het was aardedroog
als een verloren seizoen
rivieren weigerden te stromen uit de Alpen
boeren plunderden de lokale sloten leeg
het IJsselmeer als buffer stond leger
dan voor duizend jaren
en alles dorstte
het dorre graan en het droge vee
en overal hingen de vlaggen ondersteboven
alsof dat hielp
kerken stroomden vol op Urk en Genemuiden
gebeden stegen op om hemelwater
maar de weergoden waren doof
de aarde brandde als nooit tevoren
en water was als goud vandaag

We droomden hem al vol tomaten
en komkommers zonder plastic jas
maar onze kas was leeg en open
we moeten voorlopig nog
onze dure groente kopen
of bedelen bij opa
om gratis groen of rood gewas

Om de oude grenzen
aan te geven
van deze nieuwe tuin
kwam oud hout
van antieke bomen uit Sauwerd

Om de kavel te omlijnen
om iedereen te laten weten
hier wonen wij wat, welkom
dit is het kleine paradijs
maar zonder een Eufraat
zonder een Tigris
maar nooit ver van de Hunze
van een zoete Drentse Aa

Je kunt op deze plek
wanneer je heel goed luistert
in deze tuin de stilte horen
met al je open oren

In de verte krast alleen
een ekster om aandacht
vlinders vliegen zwijgend
rond de appelboom
de aarde ligt in stilte
aan je voeten

Alleen de wind beweegt
zich onzichtbaar ritselend
tussen de tuinen
het is de ademloze stilte
die je hier kunt horen

We weten ze wit en diep paars
bijna zwart en lila
en kennen ze al jaren uit de tuin
van de buren in de straat en Oosterpoort
maar voor ze gaan groeien
strooien we duizendvoudig zaad
om nageslacht om kleur alom

Je kunt er op wachten wanneer
je ze toespreekt net boven de aarde
alsof ze luisteren naar stem en kleuren
alsof ze weten dat zoals het mosterdzaad
groeien gaat op arme bodem
op het zand in het zuiden van de stad

En het wachten wordt altijd beloond
je wacht een jaar of twee
en kijkt ze uit de bodem
stokrozen doen altijd mee

We gooien op de paden
die we teruggevonden hebben
over de grijze tegels gesnipperd hout
om de zachtheid van verdwenen stenen
om kleine wandelingen op dit eiland
en wijzelf zijn de zee van deze tuin

De dichter zit als een vorst op zijn groene troon
en heerst met zijn ogen over zijn tuin
maar doet dat zittend
op een oude campingstoel

Er vallen woorden langs
in het gele gras
om opgeraapt te worden
kleine tuintaal van bloesem en bloei
in dit sprakeloze landschap

Met een hark haal ik de woorden
op een hoop en droom de taal
haast van onwillige natuur
en dorre droogte van een late dag

Men moet het blad nog tellen
van de populier, zijn aandacht
nog schenken aan het gras
men moet zijn zomers nog waaien
de vlinders beminnen en de ekster
nog vragen te zwijgen in zijn boom

Men moet in stilte de goden verzoeken
de spade begraven, de slang en de appel
verwijzen, men moet het landschap vergeten
en de oogst binnenhalen voor de nacht valt
men moet de herfst nog kussen
met de rode lippen van Salvador Dali

Ik wist dat ergens
dat ergens de populier
dat nergens de populier
langs de randen
langs de randen van de tuinen
dat nergens de populier ergens

In de schemer van de avond
dat ergens de populier
dat hij nergens
dat zijn blad ooit de aarde
dat zijn blad misschien
nooit de aarde
langs de randen van de tuinen

Dat ergens in de schemer
ooit het blad zou vallen
dat het blad misschien nooit zou vallen
dat de populier in het blinde licht
van de dalende roodgele zon
dat niemand hier in dit licht ooit
dat niemand in deze tuin nooit

Dat ergens de boom
dat nergens de boom
zonder blad langs de randen van de tuinen
dat niemand wist wanneer
dat iemand misschien wist wanneer
dat niemand

Gelopen met een kleine wichelroede
zoekend naar een zoete bron in de bodem
om de dorst van de boom
om de dorst van het moedige zand
om te lessen de bloem en de struik
van bessen en droge aarde

Maar het vocht bleef verborgen
als een roepende in de woestijn
als een oase in de trillende stilte
van het eindeloze verstikkende zand
van dit nieuwe onland

Geroepen naar wie het kon horen
hier is geen sprankelend water
hier is alleen de dorre droogte
van lege meren en rivieren
aan het bittere einde van het lege land

Gekeken met mijn achterhoofd
naar de wolken in het azuren blauw
langs de takken roerloos
zonder een merel en een mus
geen beweging in de afwezige wind
uit elke windstreek

Alleen de dorstige kikkers
meldden zich in de ondiepe poel
kwakend van jewelste
maar ik verstond ze niet

Even gedacht terug te zijn
in de hangende tuinen van Monteverde
waar gefantaseerde brulapen
grijze Amerikaanse vrouwen op leeftijd
de stuipen op het lijf

Maar gewoon in de tuin van Groningen Zuid
zonder mijn eeuwige gids die de wereld wist
me mee voerde aan wateren van twee oceanen
me op vulkanen van zwart en as
van de Arenal en Irazu
waar Kennedy nog as verzamelde op zijn revers

Maar thuis in mijn tuin met tortels en twijgen
geen folkloristische aap in de takken van de populier
geen kolibrie verdwaald langs winde en lianen
maar alleen een boerenzwaluw
op zoek naar een eetbare emelt of mug

* voor Paulus

Je zei monter dit hier
is als de jongste dag
een frats uit de vroeg-joodse bijbel
nooit geschreven maar bedacht in een tuin
als deze tussen betwistbaar fruit
en hangende naakte slangen
langs de breekbare takken van de peppel

Hier zei je om de waarheid
geweld aan te doen, hier
wonen weinig mensen
doen geen vlieg kwaad
maar weten zich niet te kleden
weten ook eigenlijk niet wie ze zijn
en waar vandaan ze waren

Maar goed de dag was al vroeg de jongste
na een week werken
de scheiding van donker en licht
van aarde en water
sterren en aarde kortom
het was al vroeg tijd voor een jongste dag

Het was nacht in de tuin geweest
en al ochtend geweest en de dag
was zacht voorbij gegleden
en niemand liet van zich horen

De maan was langs de aarde gegleden
en de sterren bevolkten de kosmos
onbegrijpelijk ver van ons
als lichtjaren in de ruimte zag ik
langs de takken van de paradijselijke populier

Je zei kijk wij wonen in deze tuin
als eerste mensen op aarde
en we verbouwen als tarwe in de zon
en misschien knoflook en ui
maar kennen de gerechten nog niet
van de Franse keuken

En in de verte riep iemand behaard
om een rode soep van linzen
aan de rand van een woestenij
en door een sluwe list kreeg hij
hem opgediend dacht ik zonder servet

Als de nacht zacht valt
in deze nieuwe tuin
met een zwarte hemel
boven het blauwe land
is de avond zo stil
als een slapend klein kind
na een stranddag bij Knokke

Als een sterrennacht in de Sahara
van het diepe zuiden
en ritselen de bladeren nog zacht
van de centrale bewogen boom
in de wind uit het zuiden
en niemand zegt dat iemand
zegt dat woorden tekort schieten
in de schemering van dit blauwe land

Ik wist dat ik hier
op deze bruine terra aarde
me moest ontdoen van diepe vragen
waarop de antwoorden zoek zouden blijven

Ik wist niet van de grond in deze tuin
maar moest hem bewerken met mijn vuisten
dreunend de aarde vragen om meer
om een late oogst om een vergeten wortel

Maar ik ken de bodem niet
geen heilloos houvast
van de smartelijke moeder en haar zoon
smeekte de zon om regen
woonde hier naakt zichtbaar
lig languit op de aarde
als de doelloze slakken
op weg naar het einde van hun tijd

De nieuwe tuin flirt
op gezette tijden met de dood
met bladeren als zwachtels
om geloken ogen

De nieuwe zon valt
langs je blonde haren uit de herfst
en alles geurt weer naar vergankelijkheid
de mist trekt van het land naar boven

De lust trilt in de avond
over de gesloten bloemen
waar waren we geweest
en waar was deze tuin

Dit nieuwe sprookje
moet nog wel geschreven worden
de herfst brengt dood
in dit dagboek van de aarde

Mijn muze is gekomen
in de trage lege tuin
ze fluisterde de stilte van het land
en zweeg daarna in alle talen

Het werd weer zo laat in de nacht
de avond was allang verdwenen
we leefden er de tijd van trage groei
er vallen zoete tranen uit de laatste wolken

De tuin is hier een dagboek
van de laatste aarde
en alles geurt nog naar vergankelijkheid
de lust trilt nog onzegbaar op het land

Dit is de oude tuin
de tuin als lichaam van groei
een volle maan achter de heuvel
van groen afval, nieuwe mest
haastig neergezet door nieuwe bewoners
als uiterlijke horizon

Deze tuin als lichaam van groei
met de tortel in de boom roepend
om nageslacht in tedere nesten
met de wind die in de bomen bijt
met verse zachte snavels

De zomer geeft zich prijs
barst uit zijn voegen van geluk
wind komt aanwaaien
takken buigen haastig mee
en november komt met altijd regen
de tuin gaat sterven in valse sneeuw

De ziel van de tuin is groen
van waakzame schoonheid
van dauw op het naakte blad
alsof het leek of er niemand
maar jij dwaalde door de bedden
als Griekse sirene roepend
om zeelui vast aan een harde mast

Ook hier in deze droge tuin
dreigt slapeloosheid ons in de stoelen
onder de boom naast de struiken
van rode boze bessen
en alle raadsels van de aarde

Tel het alfabet van woorden
slapeloos zonlicht en vage wolken
de tuin is van verleden tijd
is van rode aarde van trage terra
je bent er soms
en hier soms even niet

Zei ze ik ben Eva en ik geloofde haar
oudtestamentisch in een tuin van Genesis
over verdomde appels en een naakte valse slang
die sissend sprak in slangentaal

We verdonkeren deze tuin
met zwart landbouwplastic
en zien niets meer
in de verduisterde lelijke nacht

De nagels zijn zwart van rouw
om het wroeten in de aarde
om het planten van gewas
om het sterven van de winter
de rouw tekent de seizoenen zwart
als oude raadsels van de aarde

De nacht is van de dromen en de diepe slaap
we roepen de kraaien uit de bomen
maar geen haan kraait
in de ochtend om een hen
hier waait het denken mee met late uren

De tuin herkent
zijn eigen grenzen niet
weet niet waar
hij spiegelt in zijn eigen aarde
weet niet meer waar

De tuin is van de tijd verdwenen
hoort niet de harde spade
wroeten in de stugge aarde
als in droge tegeltuinen
in de buitenwijken van de grote stad

Boven de tuin
boven de zoete rozen
zit je soms onder de appelboom
als Eva zonder Adam gelukkig
maar je weet niet waarom

Is het dal een vijver van Achilles
een tuin van rode stenen aarde
bij een gelogen vijver vol
met vriendelijke kikkers

Kwakend van kikkergeluk
wat dat ook mag zijn

Tegenover de tuin
liggen de velden van de voetbalclub
waar ik de duizend doelen trof
waar huilende verslagen keepers
uit Leens & Loppersum
in het stof doken
niet om de aarde te bewerken
maar om hun tranen te mengen
met kalk en gras

Steeds wanneer ik de tuinpoort open
kijk ik even om naar het kunstgras
om de kleine triomfen te laten herleven
om te herinneren dat die grote tuin
met 22 noeste werkers
hun sporen nalieten
op de aarde in het malse harde gras

De peppel mompelt in augustus
in mijn rug om water
als stond hij daar op Golgotha
'mij dorst'

Ik beloof hem regen
binnen een kwartier
maar deze hoge wolken
zijn al leeggelopen
boven Nijmegen of Oss

Hij zucht en kijkt
mij door zijn takken
mistroostig aan
en met een laatste snik
geeft hij me nog wat J C Bloem:

'altijd november altijd regen
altijd dit lege hart, altijd'

We zijn buren denk ik hier
en allemaal een tuin van leven
van bloemen en aarzelende bloei
van de kruimige aardappel
tot de antieke kweeper

Van de duizend stokrozen tot de winde
de worstelende winde die alles wurgt
in een dodelijke omhelzing
en de nieuwe buren beloven bloemen
en zaad van zonnebloemen
in de grond van deze tuin

En de wind bijt de bomen
en de bomen zijn het lichaam
van de aarde en de laatste berg
voor het bos en de dralende maan
achter de heuvel van groei
als uiteindelijke horizon
van alles naast alles naast alles

De tuin is een koffer
vol zoete herinneringen van nectar
aan het bos van oma om diep in te verdwalen
dat kleiner werd naarmate ik ouder
aan de Oostindisch kers op het terras
waarvan wij het zaad en de vruchten plukten

De tuin is het verlangen naar de bomen
op het schoolplein van Meppel
van de kastanjes die we raaptten
van de bladeren die we wierpen
hoog in de snijdende oostenwind

De tuin is het park van Arnhem
met de diepe waterval
is ook de herfst van de paddenstoelen
die we plukten voor een tafel in de klas
want dat mocht toen nog dacht ik
de tuin is altijd een herinnering
aan een kale wintertuin van sneeuw

We wonen riant
in onze tuinen van zand
zei Hans op Essen
en op het keileem
waar het water niet doorheen lekt
dus natte voeten in moderne tuintaal

En Essen is geschiedenis
want Essen was ooit een klooster
van rijke nonnen uit de stad
ze liggen om de hoek begraven
in diagonale symmetrische rijen
gezichten op Jeruzalem gericht

Het roomse klooster al eeuwen geleden
met de nonnen verdwenen
in de bodem van zand
op het keileem van Essen

We willen de aarde vrijwaren
van een lastig wortelstelsel
maar uitroeien klinkt
naar een oud testament
waar David de Amelekieten
en Hethieten, Filistijnen en Moabieten
nogal over de kling joeg
om nog maar te zwijgen over Goliat
een reus die geen kiezel zag aankomen
van de herdersjongen David en zijn troostende harp

Maar hier dus in deze tuinen
de wortels van diepgaand gras
hardnekkig woekerende wurgers
als zevenblad en duizendknoop
maar of ze destijds al bijbels in Genesis
misschien een brandende braamstruik
in een halfwoestijn van Mozes omarmden?

We gebruiken de spade van A uit S
als moderne guillotine
hakken geen hoofd maar diepe wortels
en maken de aarde vrij
van beklemmend en giftig groen

Je zegt wie hier gaat zitten
in deze tuin zonder haast
zonder de verdwaalde bloemen
van een volgend voorjaar
kijkt en ziet de aarde
nog onvolkomen in zijn eenvoud

Je zegt je voetstappen klinken hier
niet als je voorbij loopt
van de kale kas naar de oude boom
je stem is hier zachter
dan dezelfde stem in een stad

En je ogen zeg je
zien niet meer
dan wat lome kleine gebaren
van de dichter die beschrijft
wat er hier nog niet is
vandaag nog niet tenminste

Toen ik hier nog niet kwam
voordat ik de plek kende
wist ik nog niet waar
maar nu ik hier zie wat ik
eerder niet, deze tuin aan de rand
van een grote stad

Ik kende de tuingeluiden
iemand vertelde over de oude peppel
over de kas met lege ogen van glas
en over het geduldig gereedschap
dat bruin geroest lag te wachten
achter de heg, de vervaarlijke spade
om de wortels diep te doden
om de strijd aan te binden
met een woelmuis of wat

Niemand had me verteld
waar een bosmaaier
want de tuin bleek geen bos
niemand zei me dat een bosmaaier
het jarenlange gras kon maaien
maar niet waarom en waarlangs

Hij zou de bodem van de zoden
kennen en alle plaggen verpulveren
maar ik zag de onstuimige tuin woekeren
van wortels en liggend geel gras
dat een nieuwe tuin in de weg stond
dat de bodem bedekte als een sluier
ondoordringbaar als de planten
van het regenwoud in tropisch Costa Rica

Maar we vonden een zeis
in de oude schuur en we maaiden
als vroege boeren met wijde beweging
ritmisch op het gele veld van van Gogh
maar dat was misschien een dwaling
op een duur vergeten doek

Als van het werken
het zweet stroomt uit je rug
op de aarde van deze tuin
die hardop om water smacht

En het zout maar zoet bloed
na de geslagen nagel
langs je hinderlijke hand
naast de gammele bank

En het zout van je tranen
die vallen naast de kikkervijver
en niemand herkent het vocht
want alleen het bloed

Alleen het bloed detoneert
naast de wervelende winde
en het haast gele gras
oud gras van een vergeten voorjaar

We zeggen hier op deze tuin
dat we de tuin moeten verstaan
dat geen boek ons gaat vertellen
wat waar gaat bloeien
wat nergens wil groeien

We luisteren met al onze oren
naar de nieuwe buren
die weten hoe een tuin
wat de aarde je belooft
wat waar en wat misschien nergens

We zeggen dat we deze tuin verstaan
in het fluisteren van de wind die waait
langs de stralen van de zon
in het vallen van de zoete regen

Ze ziet de bedden vol met zand
en wankelt op haar hakken
door de droge tuin
vergat het juiste schoeisel
om met een spa de wereld
om te ploegen

Om alle wortels dood te bijten
met de vier tanden van de riek
Dood! moeten jullie, dood
roept ze in levende natuur
zodat wij verder voortgaan
met ons groene bestaan

Hier in deze diepe jungle
hier op deze ademloze tuin

Boeddha is wakker
hij is ontwaakt
zijn doel volbracht
hij is het verhaal
van deze tuin
brengt zuivere verlichting
dus de bloemen en het fruit
de comfortabele bedden vol oud gras
de diepe wortels en de zoektocht
naar het diepe water
naar het einde van het lijden
in de natuur van ons bestaan
Boeddha, spiritueel vol wijsheid
hier nu in deze tuin van stilte
van zuivere verlichting
en de oude boom fluistert zen

Ik vond aan het einde
van de wereld
in het doolhof van Hoogkerk
een woedende reiger
met haast knarsende snavel

Hij houdt sinds vandaag
de wacht over een kudde kikkers
een erfenis van een vergeten tuinier
en zijn hoogzwangere vrouw

De reiger buigt zich voorover
naar het lage zwarte water
maar weet zich te beheersen
en dient als dreigend schrikbeeld
voor overvliegende soortgenoten
en de twee ooievaars
een bruin weiland verderop

Geen appel

44

Geen appel valt
niet ver in deze tuin
nog van de boom
het was te warm
de boom was loom
en al het fruit al bruin

Het zijn de paarden ergens
en we kennen ze niet
weten niet wie het verzamelt
voor op onze tuinen van zand
om de vruchtbaarheid van het voorjaar
om de vitamine voor onze bodem

Het is de poep van edele dieren
opgevangen door een verre boer
door een landman in Drenthe
en geen paard heeft weet
van de biologische aarde
van het effect van de stoelgang

En de grond langs Essen juicht zacht
om de groei van radijs en rode biet
om het hoekje aardappels
om de stokrozen en de dahlia's
en wij staan stil in onze kas
en blozen in de stralen van de zon
en prijzen Pluvius om het water
vallend uit een grijze wolkenhemel

Het is weer najaar
en de winterrogge staat
groen als gras in de bedden
en wacht op een nieuwe winter

Ze bleek geen muizenvoer
maar biologische mest
als onvolgroeid stro
en de rogge voorkomt uitspoeling
verbetert de bodem zegt men
en is naar verluid anti - onkruid
hoorde ik fluisteren in de wind

Maar of ik er ooit een roggetje
met boerenkaas van kan eten
staat nog geschreven in de verre sterren
boven deze nieuwe tuin

Hij is een oude boom
op een oude tuin
kent de vergezichten
langs zijn blad
groet ritselend een nieuwe dag
schuilt bij zwaar weer
geduldig in zijn bast
zijn ruige jas van jaren

Hoog boven de tuin
verjaagt een ruziekraai
een boze buizerd dansend
op hun wieken met hees gekras
om wat ijl territorium
onder de lage wolken
die hier witter zijn
tegen een azuurblauwe lucht
witter dan de watten
van de Etos winkel van mijn dochter
in Haren en op het Helperplein

We waren in die jaren niet nieuw
in het stille Veluwedorp
maar kenden de Pauwenhof nog niet
het grote huis met eigen woud
die in onze jonge jaren groot
maar later kleiner bleek
zoals alles vroeger groot en later klein

In elke herfstvakantie logeerden we
op een doodsbanige muizenzolder
of in de bedstee van W G van de Hulst
en elke vakantieochtend in oktober
werden de gietijzeren voedertafels
door mijn natuurvader vol gelegd
voor de eekhoorns en gekleurde gaaien

En wij waren zo dienstbaar
als nette gereformeerde jongetjes
en oogstten het zaad van het terras
om ook in het volgend voorjaar
de wereld van Oost - Indische kers te voorzien
zodat oma overal zou bloeien

In de schaduw van de tuin
aan de voet van de boom
nooit ver van varens & vocht
hechten dorstige mossen
zich als eenvoudige groene sokken
aan de benen van de boom
als zachte voeten
in het doodstille bos

Het is weer herfst
zoals een herfst moet zijn
blad valt op kleine hopen
buien vullen de lege emmers
de peppel strooit zijn bladeren
waar hij dat misschien wil

De westenwind blaast woedend
over de oude grond
kruinen zakken scheef
als scheuten kweekgras
en jij praat weer met de aarde

Gesprek over de vruchtbare bodem
over een komend voorjaar
na een nu al vergeten winter
een lente van geestdriftig groen geluk

We wachten op tien tenen knoflook
en een verdwaalde ui
en alle kikkers in de volle vijver kwaken
van jewelste in hun kleine habitat

De kikkers
in de kleine vijver
kwaken samen
van een groen geluk

Een plastic reiger
aan de rand staat stil
roerloos op wacht
hij heeft het hier niet druk

Zegt ze het blad
van onze peppel
zweeft deze weken
naar de aarde
het laat de takken los
humus bedekt de bodem

Om de volle grond te voeden
om de eeuwige cyclus
van dood naar nieuw leven
om de herfsttuin
een nieuwe bodem te geven

Er kwam een grote slak gekropen
een grote gele slak
hij heeft zijn plek gevonden
tussen de winterrogge
en als de nachten kouder worden
kiest hij voor de kas
want daar hangt mijn oude jas
ik voer hem gras en piepjong groen
en als de dag voorbij is
krijgt hij een slijmerige zoen

Er torent hoog
als een gebouw van Babel
boven het gewas
een boze kale den
alleen zijn groene kruin
leeft verder in wat lage wolken

De dode den
moet blijven staan
heeft iemand eens bepaald
hoewel hij toch zijn schaduw
werpt op groene bedden
en het gele gras van derden

Altijd gelezen en gehoord
dat hij bij afwezigheid
van zijn behaarde grote broer
een vuurrood soepje kookte
van woestijntomaten
die later linzen bleken

Op onze tuin kweekt Jacob bessen
deelt sla uit en laurier
om in de soep van Esau
om niets, geen eerstgeboorterecht
komt hier in andere handen

Wij zijn de nieuwe buren
wij kregen nieuwe buren
en ze komen langs met sla
en Mozarts aardappelen
en bessenstruiken in alle kleuren

Ze komen met tips voor elk seizoen
en hoe we de aarde moeten ploegen
hoe we het blad op de bodem
en we luisteren in de stilte
naar alle verhalen van links en rechts

We zorgen dat de kweeperen
hun weg vinden naar een fijn restaurant
we mogen zacht spitten in hun aarde
een stokroos en een vingerhoedskruid
en strooien het zaad op onze akkers

En samen wachten we op het voorjaar
op nieuwe bloei van bloemen en gewas
we wijzen elkaar daar op onze tuinen
en voelen ons thuis op deze aarde
op de grond van ons bestaan
van buren op deze tuin

Gerooid in september
in Joris' tuin
de tafelaardappel Mozart Wolfgang Amadeus
Oostenrijkse variant van Bildstar
vrij vastkokend en rood
een ovale knol, schurftresistent
en weinig blauwgevoeligheid

Van Redstar en Caesar geogst
in plantafstand 80 x 40 cm
goed in de zon niet te drassig
in bedden paardenmest en stro
aan tafel geserveerd
met verse sla van Jacob
hoog geteeld in een staand bed

Mozart smaakt als zijn opus
een zacht pianoconcert
op de achtergrond
Glenn Gould achter de vleugel
en een Grüner Veltliner
in een fonkelend glas

In elke tuin bij Essen
bloeit de goudbloem
tot ver in november
bootvormig kromzaad valt
voor een nieuw jaar in goede aarde

Het blad mag in de soep
is heilzaam voor gal en lever
wondsamentrekkend van huidherstel
door de etherische olie

De mooie Aphrodite hilde
gouden tranen toen Adonis stierf
de bloem is al eeuwen verbonden
met het huis van Oranje
vanwege de kleur, ja omdat zijn kleur

De aarde wacht al weken
op slapende wormen in de aarde
in het nieuwe voorjaar
om het werk in de bodem
om het wroeten in de oude grond

Om de diepe ruimte te scheppen
voor wortels en scheuten
om te zoeken de diepte
voor wat er zal gaan groeien
en ze banen zo de aanstaande wegen

De lage wegen voor de zonnebloem
de gangen voor wortels en knoflook
voor prei en een verdwaalde ui
voor wat er onzichtbaar gaat gebeuren
dieper dan we kunnen zien

En de wormen banen de paden
en zijn onmisbaar voor onze tuin
onmisbare diepe dunne gravers
om hogere groei dan we konden zien

Er moest wat verzonnen worden
tegen de eindeloze vraatzucht
van de slak op de voorjaartuin
elke jonge loot was onweerstaanbaar
als de jonge sla van Kopland
in hun tere bedden
een prooi van het slijmdier

En iemand zat uren in zijn tuin
in diepe gedachten starend
naar verdwenen gewas op de aarde
en alsof een verre bliksem hem trof
kwam daar het Eureka van een tuinman
alsof Archimedes in een volle badkuip
voor hemelwater en in alle tuinen
klonk het **'Ik heb het gevonden'**

Een tuin op hoge poten vol jonge sla
hoger dan de slakken konden klimmen
geen gif kwam er aan te pas
groei gelijk het groene lentegras
van groene hoge sla op poten

En al het herfstblad
laat de moeder los
en zweeft zacht op de aarde
het is een bonte deken
voor de wintertijd
minstens zo zacht als mos

Ik zit hier onder de oude peppel
in de vroege winter nog van late herfst
want bruin blad zweeft naar de zwarte aarde
regen teistert mijn hoofd en de klaterende kas
en nergens weet men van het vroege voorjaar

In de aarde vermoed ik wat geplant is
ui en knoflook en een groen gewas
maar nog geen karige knollen
van het gegraven voorbarig najaar
die ik droeg in kleine armen
na een wandelende Meppelertorentocht

Ik wacht in stilte op groene groei
maar de winter vertraagt wat zal komen
stokroos en goudbloem en later akelei
en in de kas de jonge scheuten
reusachtige zonnebloemen tot de hemel
boven deze aarde van zand en paardenpoep

In de vroege winter is het denken eerder
dan je denkt, verder dan de aarde
zijn werk doet op de tuin bij Essen

Ze zwijgen in de kleine poel
bijna waterloos alleen nog kroos
maar een onverhoedse beweging doet wat kwaken
het lijkt er leeg en verlaten
migratie naar de sloten rondom
of gewoon de dood, een reiger of twee

Bang waren we al in augustus
voor vorst en geen nazaten
maar wie behoedt de kikker
wie weet waar ze veilig een heenkomen
waar geen snavel ze slokt
waar ze leven zonder een veilige vijver

Het is weer winter
in de bevroren tuin
winterrogge staat gebroken in het bed
wit geknakte halmen zonder toekomst
somber dood blad als bruine deken
en niemand weet nog wanneer
een voorjaar terug zal komen
en wat er dan weer groeien zal

Alleen de kas biedt wat warmte
aan de jonge oleanders
wie hier nog komt
heeft er voorlopig niets te zoeken
alleen een verdwaalde ree
snuffelt naar iets eetbaars
in de stille winter van de verlaten tuin

Er wandelde tussen de kale tuinen
netjes op het pad
een vos uit het nabije bos
hij was wat flets met dikke staart
in winterkleuren
hij schrok om de hoek
en verdween voor ik hem herkende

Naderhand bleek hij verdwenen
terug naar zijn bos geslopen
aan het einde van de tuinen
waar ik doodstil bleef staan
waar hij misschien
een vossenhol bewoonde
en waar hij ongestoord
op muizenjacht kon gaan
voor de hongerige welpen

Stil staat de reiger onbeweeglijk
langs het inktzwarte water
zijn spitse dolk gereed
om dodelijk toe te stoten

Het water aarzelt onzichtbaar
van het komend leed
en niemand weet nog
van het nu en later

Er beweegt geen blad
en alles groeit
alleen maar in de dode bodem
maar mollen bollen de tuin
buiten alle perken
een specht timmert een dode eik
en wij verlangen naar de lente

En doodstil slapen ergens egels
in het struweel en eekhoorns
zoeken hun wintervoorraad
waar ze zijn vergeten waar
en alle oude vruchten vergaan
tussen het blad van de stramme peppel

Kijk zeg je zacht langs de stille kas
hier is het voorjaar eerder
dan de grauwe tuin
hier groeit het vroeger dan het was

We kochten een hoog bed
om de vraatzuchtige slakken
om de sla en de radijzen
om de groene beginsels
van de hoge zonnebloemen

Geen grof gif geen dodelijke korrels
maar de hoogte van de bak
moest het klimmen van de slijmdieren
beletten het verse jonge groen
te eten voordat wij

En het bed was om te slapen
en om nieuwe groei
om de oogst om groente
te gaan rapen
misschien in juni of al eerder in mei

Het is het koningsblauw
van de hoge hemel
tegen het vurige rood
van het onbevroese roodborstje
dat hongerig zoekt naar zaad
de winter viel in vannacht
de aarde van de tuin is bevroren

Na de eindeloze regens
kwam het ijs uit het koude oosten
en de vroeg begonnen groei stagneerde
de natuur zelf nam opnieuw
de verstilde tuin in zijn greep

We denken dat de vogels in de struiken
ritselend zijn begonnen met roepen
zoals ze gebekt zijn
om een vroeg mild voorjaar
en aan de nabije horizon
mompelt een eenzame trein
naar de stations in het zuiden

Hij lijkt nog even te leven
maar is al in zijn nadagen van veertig jaar
hol van hart en eindig leven
zal hopeloos gaan breken en diep vallen
wanneer wij het onkruid
wanneer wij de aardappels
in de dorre bedden
wanneer we in de kas zitten
en wachten op onstuimige wind en regen

Hij kan niet verder leven vertelde ik
de hoveniers van de gemeente
maar ze zijn zuinig op bomen-
longen van de aarde etc.-
en de dreiging zal nog wachten op de val
en de val is als de dood
op een slabed op een wijnrank
op de groene aarde

Maar er is nog leven op de tuin
kickers kwaken hun eentonig lied
de mezen kwetteren in zijn takken
en de staart van de zichtbare vos
maakt zich uit de voeten naar het bos
nooit ver van de dode nonnen van Essen

Voor ik hem zag
was hij te horen
in de bomen van ons kleine bos
zijn snavel ritmisch op zacht hout
zijn kleine roep zegt tsjik

Gekleed als vogelclown
met rode broek van veren
golvende vlucht in kleur
tussen de kale wintertakken
het territorium van roffelend geluk

Ik vraag hem om te blijven
om een kaal nest vol nageslacht
de bonte specht roept ja ik blijf
in spechtentaal tsjik tsjik

Het is een knol, en wortelbloem
vol natrium & calcium
geel in de mooie zomers
boven de aarde
kopje in de zon
maar geen paarse artisjok

Een overgewaaide Amerikaan
van droge Huronvelden
meegenomen door een landverhuizer
uit een klein Frans dorp
waar hij blootgesteld de aarde terugvond

Een aardpeer, sprak een botanist,
goed voor een smakelijke salade
onder een plataan op het dorpsplein
naast een koude Riesling
of een mooie Muscadet

Het groeide er als welig groen gras
tussen de resten van het vorige jaar
als zevenblad langs rozen en prei
onder de groene wellustige wereld
van de vruchtbare maand mei

En je zei het moet
onder de donkere zoden van deze aarde
gespit met de spade van je vader
in de bodem zoals het eens was
in de grond van wat er groeide
in de vruchtbare maand mei

En hoog in de bomen van het kleine bos
dartelen twee spechten samen
om een vroeg voorjaar
hamerend in te luiden
om wat gaten in zachte stammen
ritmisch te slaan
en de wind zwijgt
geen blad beweegt meer
en als ik kijk zijn ze even verdwenen
alleen het roffelen van de snavels
blijft als echo achter in het kleine bos

Het was nog nooit voorjaar
in deze tuin althans
niet dat we wisten
we kenden de nazomer en later
maar de lente toonde zich
nog niet uit de aarde

En nu de laatste sneeuw gesmolten
en er her en der iets groens opduikt
waarvan we niet meer weten wat
of wij hier de hand in hadden
of misschien oerbewoners
de wind fluistert het al dagen
en de buren vertellen ons
alles zal veranderen tenminste
dat moeten onze ogen gaan geloven

Tussen verse houtsnippers
gratis uit Noordwolde
wandelde een pad op de tuin
op weg naar een droge plek
want de regen viel bovenmatig
uit een lucht van zwarte inkt

Hij viel niet op
misschien was hij een zij
en onbeschermd hield hij
het wrattige hoofd boven water
waar de bevruchte strengen
waren afgezet in de hoop
op nageslacht

Tenzij de rover reiger
meedogenloos zou toeslaan
hier op het pad in de tuin
om de kleine toekomst
in duigen te laten vallen

Ze kruipen onzichtbaar rond
op onze tuinen als diepe spaghetti
het zevenblad als je goed telt
en de woekerende winde
van lieve witte bloemen
die ik jong vol piste met Uko P.
op kleuterschool 'Kleutervreugd'

Wortelvrij maken is een groene utopie
want uitroeien is als een helse oorlog
uit een oeroud testament
waar David van wanten wist
maar ook deze joodse koning slaagde
er niet in met zwaard en riek
ook zijn moestuin in het oosten was al ziek

En het onkruid komt ongevraagd
aanwandelen uit aangrenzende tuinen
om zich bij jou te nestelen
om eeuwig te blijven en te woekeren
tussen wat je plantte
in de schone bodem van de aarde

Ze plant de kleine uien
in een kaarsrechte rij
in het gelid op Goede Vrijdag
ze brengt ze als het ware
op deze lentedag naar bed

Ik zing een slaapliedje
over de maan in een serre
dan dek ik ze zorgzaam toe
met wat handen aarde

Wacht daarna op gepaste afstand
tot ze passen in een koekenpan
klontje boter scheutje olie
van de olijven van de flanken
van de Lefka Ori op Kreta

Behalve de hamerende specht
en de flirtende mezen
het geritsel van wat blad
verdwaalde stemmen over onkruid
en het groeien van vreemde peren
klinkt er niets dan het gerommel
van de nabije treinen naar Haren
en station Europapark

Passagiers staren uit matte ruiten
naar het gewoel van tuinders
en de tuinders zijn zichtbaar blij
dat zij niet op weg zijn
naar verre bestemmingen
naar Eindhoven, Amersfoort of Vlissingen
maar gewoon bezig met de bodem
ten zuiden van de grote stad G.

Alleen de vogels zong iemand eens
vliegen van oost naar west
en soms ook in grote groepen
als een letter naar het warme zuiden

En het is weer voorjaar
als een jongste dag
straalt de zon als verre ster
de bollen uit de bodem
en niemand hier
kent de laatste winter nog

De kou werd warm in de glazen kas
en werd hitte om de natuur
om alles om te zetten
in nieuw groen op de wereld
en de buren wijzen ons
op knoppen en vlinders
op een verdwaalde hommelmot zo vroeg

De schaduwen groeiden langer
om eerst te verdwijnen in de nacht
en het oogstland dient zich aan
in de verte maalt de eerste molen
de winterrogge van ons land
en de kleine druiven beloven een glas
in oktober op de tuin

We liepen lang geleden
door de velden langs de sloten
en zagen de pinksterbloem
die me deed denken aan een heilige geest
van dominee van Tuinen in een nieuwe kerk
niet ver van het Troelstraplein

We liepen en sprongen over smal water
waarin schrijvertjes en lidsteng
en plukten handenvol weidebloemen
voor de nieuwe moeder om wat liefde

En ook verboden bloemen en vruchten
stierven als een moeder in onze handen
de kievitsbloem, de dotter en de lis
waren dood wanneer we thuis waren
en stierven in een akelige urn

En nu op de nieuwe tuin met ven
wil ik de bloemen van toen laten herleven
zonder ze nog te plukken
zonder ze in een dode vaas te zetten
zonder een heilige geest uit 1959

En voordat we ze zullen eten
aten we de Malta als eerste
en nog wat oude zoete
uit een vorig jaar onsmakelijk
ergens in Drenthe in een hut
met elkaar op een armoedige hei

Ze werden in de aarde gestopt
in kleine kuilen van witte uitlopers
die moesten wortelen in het zand
en gemarkeerd door de poorten
van croquetbogen uit Veldwijk-Ermelo
volgens een buurvrouw tuinier
als midgetgolf voor de muizen

En we zaten onder de boom
en wachtten op het rooien
met onze handen als rieken van vlees
op een maaltijd van aardappeleters
uit Brabant, Groningen en Drenthe

Een middag in april
wind en woedende wolken
nerveuze vogels en een bange eekhoorn
schiet van links naar rechts
geplakt soms tegen de stam
en laag beneden een zaaier
ging uit om te zaaien
(hij zaaide zo wijd als de wind)

In de vroege bedden de zonnebloem
de judaspenning korenbloem blauw
klaproos en Oost Indische kers
stokroos en het zaad
van onbekende planten bloemen
waait mee met alle winden
naar aanpalende tuinen van anderen

We zullen in mei en juni merken waar
en hoe het zaaien bodem vond
want ook de zaaier zaaide
en als hij zaaide, viel een deel van het zaad
bij den weg; en de vogelen kwamen
en aten het op

En een ander deel viel
op steenachtige plaatsen
waar het niet veel aarde had
omdat het geen diepte van aarde had
want dat staat ergens in Lucas 8 geschreven

Kijk eens hier op onze voorjaarstuinen
in het zuiden van de stad:
we strooien samen
op de smalle lange paden
langs hoge hemel en op onze aarde
langs bars geboomte en insectenbloemen
in dit voorjaar duurzaam schelpen
strooien houtsnippers uit Noordwolde
om nieuwe begaanbaarheid
langs het Jacobspad

Om onze zomerwandel
over het smalle schelpenpad
om zo alle brede paden te mijden
nooit over een A7 en 28
naar stedelijke stenen plaatsen
maar hier waar we zaaien en oogsten
waar onze kleine vijvers vol lis en dotters
waar een waakzame plastic reiger
nog geen mol zal verjagen

Waar we de kas vol telen met lupine
van zaad uit Brabant en Gieten
voor elke bij die hier zoemend
zijn werk doet en bestuift
waar de bloem & imker op hopen

Gewapend waren we gekomen
van overal met in de noeste handen
vervaarlijke schoffels,
spaden en getande rieken
om de natuur een handje te helpen
om op alle paden snippers en schelpen
volle knarsende kruiwagens af en aan
het groene werk werd kundig verdeeld
door iemand die wist wat men moest doen

Er liep een geslepen snoeiploeg
voor de voeten
van de bodemkrabbers
om het overbodig gras
weg te maaien voor onze voeten
vooral voor de onbeweeglijke benen
van de werkloze dichter
die alles in ogeschouw nam
maar tot niets kwam in zijn stoel
dan het strooien van oeverloze praatjes

En niets liep in de rode soep
die voortreffelijk smaakte
en we zagen in de ogen van de tuinders
dat het seizoen kon beginnen vandaag
dat iedereen weer wist wie hij was
en met het geslepen materiaal
wachtte deze wereld dachten we op ons
zoals wij een winter lang hebben gewacht
op deze groene aarde onder onze voeten

Als de vijgenboom in het oosten
was hij misschien vervloekt door een rabbi
droeg geen vrucht en verdorde
in de blakerende zon uit het verzengende zuiden

En geen boom heeft weet
van zijn vruchten, van vruchteloosheid
de takken bewegen alleen in de wind
en het blad valt zinloos terug op aarde

En de denkbeeldige appels
waren kort bloesem en blad
en de vruchten wisten niet denk ik
wat ze van de boom moesten denken

Ze reikte ons over het pad over de heg
de bieslook aan voor in de grond
zo zijn de buren hier op deze tuin
ze geven wat ze over hebben
aardperen en vandaag ook bieslook
om in onze bodem te bewaren
om de groei en de groentesoep

We hebben de sprieten look
teruggegeven aan de aarde
geplant in een vrijgemaakt bed
om zomerse groei en later in de soepen
van wat er groeien gaat in deze grond

En niemand weet vandaag
wat hongerige slakken zullen eten
voor we de oogst
voor we de soep hier op de tuin
voor we die gaan delen met onze groene buren
want dat gaat denken we nog even duren

Om misoogst te voorkomen
strooide ik nog half
in de voorbije winter
zeveduizend zaden van de zonnebloem
uit voorzorg in de zonverwarmde kas

Geen slak waagde zich daar
in die kleine sauna
om te gaan knagen
aan het prille groen

We zullen ze schilderen-
als van Gogh zijn gele velden
in warm Zuid Frankrijk-
hier iets ten zuiden
van de grote stad G.

Mijn blonde vrouw
bouwt eigenhandig
in haar moestuin
een gloednieuw rekje
voor de zwarte peulen

Ze zwoegt en kreunt
onder de voorjaarszon
en haar kreunen dondert
nog dagen lang
na tot in het verre Keulen

Er wonen
in dit voorjaar
nog geen kikkers
in de lege poel

Het water rimpelt nu
nog niet van leven
maar dat ze zullen komen
staat wel vast alleen
het duurt nog even

We reden langs het Damsterdiep
naar Delfzijl, Eems/Dollard-armen
langs wierden waarop altijd romaanse kerken
in het land overal als Holwierde,
Losdorp & Spijk op zoek naar een kweker
Hendrik of later misschien Frits

Gevonden in het zwarte kleilandschap
van het bijna lage Hogeland
nooit ver van de dunne Waddenzee
van de bloembollen, tulpen bij Uithuizen
en ergens in de buurt van Duitsland
vonden we de kruiden bij Delfzijl

En we kochten en we plantten
om het eten in de stad
op de tuin tussen Groningen en Haren
waar de treinen traag langs rommelen
waar de vogels meer zingen
dan het voetbalvolk bij Oranje Nassau
waar wij de aarde zacht smeken om de oogst

Ze mompelt dat het gras dood
dat het met fikse halen van spade
en riek zijn einde moet vinden
in de bodem tussen Haren en G.
dat het een lastpak is evenals winde
als het kleefkruid en overbodige vruchten

Dus steken we gematigd boos
de wortels diep in de aarde neer
met onze Middeleeuwse zwaarden
als Ivanhoe en medestrijders
in de bossen van Sherwood
of was dat Robin the Hooded Man

Dus al het kweekgras dood
en het tuinleven is van de stokrozen
de akelei en de korenbloemen
de zonnebloemen van van Gogh
en de waterlelies van Monet
ergens in Giverny, Normandië

Ze vraagt me wat
ik niet steeds weet
over de aanstaande oogst
aan Annabellen
over de groei van tere bieslook
en wat iele prei

Maar in de bodem zie je
niet wat wortels doen
zie je niet waar slakken wonen
en ze vraagt me alles

Ze vraagt me alles
en ik noem de buurtvogels
die ik niet herken
aan hun getjilp en zang
alleen de onzichtbare specht
hamert er stevig op los

Het is de natuur denk ik
hier in het zuiden
van de stad in het noorden

Tussen het vergeelde kroos
van een verdwenen jaar
zwemt een schrijvertje
in cirkels van het alfabet
vertelt me over slapende kikkers
op de bodem van de volle vijver
dromend van een winterslaap van vocht

In kleine zinnen
schrijft het mobiele kevertje
dat hij kan lopen op zijn zee
als was hij een minieme joodse rabbi
die de annalen haalde
van Lucas of Mattheus

Ze vliegen diagonaal over de tuin
en rusten op spaarzame takken
zoeken naar het zaad dat we lieten vallen-
als de werkers van Boaz hun aren
uit een oud verhaal lieten liggen
voor een hongerige weduwe uit een buitenland-

Want een vogel is als een mens
hongerig op zoek naar voer
voor het nieuwe pasgeboren dons
ergens in de krochten van de houtwal
langs de grenzen van ons land
onder het vergane blad van de composthoop

En we spreken elkaar in twee talen
over kruimels en kuikens
over schichtig moedig verkeer
vliegend over de tuin
paradijs van klein Eden

Boven de tuin
de tuin van de aarde
drijven de wolken voorbij
op weg naar verder
op weg naar nergens
op weg naar het diepe zuiden
naar het vruchtbare leem
naar de löss als de Limburgse klei

Ze zijn er nog niet zien we
ze moeten nog groeien aan groene takken
maar dat ze komen is zeker
de planten staan gereed
langs kringelspiralen
om de groei omhoog te stutten
om de oogst in juli en september
om te vertellen aan wie het wil horen
dat er eigen tomaten in de salade maar later

Nu geef ik gul hemelwater
uit de zwarte volle tonnen
opgevangen op de natte dagen
die de verraderlijke buienradar
ons nauwelijks beloofde
weinig wind maar een depressie
boven deze tuin
en donkere wolken uit het westen
om de tomaten
om de rode oogst om de smaak van later

Ik wandel in de hete kas
met een gele gieter
ik wandel langs de planten, spreek ze toe
streel ze behoedzaam in hun oksels
vraag ze om verboden vruchten
als tussen twee rivieren in een hof van Eden

Nu weet ik wie ik ben
een dichter op een tuin
van het zuiden van de stad
een hovenier zonder een hark,
een spade en geen groene overall
die ik al eerder zag
in een bruin café en later
nog eens aan de Kooiweg
onder een bladerboom
uit een vroeg gedicht
van misschien Leopold of Reve

* Gerard Reve

Terwijl
de buurman
een gedicht afsteekt
donder ik
het tuinafval
op de composthoop

Hans Donderwinkel

Inhoud

3. Oude peppel in een nieuwe tuin
4. Kus een hommelt zacht
5. Volgens Homerus
6. Late kikkers
7. Geen regenseizoen
8. In de kas
9. De grenzen van de tuin
10. Over de stilte
11. Wachten op stokrozen
12. Wij waren de zee van de tuin
13. Dichter op de tuin
14. Men moet
15. Ergens de populier
16. Wichelroede
17. Omhoog de wolken
18. Geen kolibrie gezien
19. Jongste dag
20. Over de tuin en de verte
21. In de schemering
22. Ik ken de bodem niet
23. Flirten met de dood
24. Een muze in de tuin
25. De uiterlijke horizon
26. Insomnia
27. Rouwranden
28. Herkenning
29. Boven de tuin
30. Kalk & gras
31. Wachten op een bui
32. Nieuwe burens
33. Een koffer vol herinneringen
34. Bij de nonnen van Essen
35. Wortels van de bodem
36. Wat er vandaag nog niet is

37. Gevecht in de tuin
38. Van Gogh in Costa Rica
39. Bloed zweet tranen
40. De tuin verstaan
41. Hakken op de tuin
42. Boeddha van de tuin
43. Een reiger bij de vijver
44. Geen appel
45. De aarde en de mest
46. Winterrogge in een bed
47. Nog weer de peppel
48. Boven de tuin
49. Oost Indische kers uit Ermelo
50. Zachte voeten in het bos
51. In de herfsttuin
52. Groen geluk
53. Vallen op de aarde
54. Grote slak
55. Een boze den
56. Tuin van Jacob
57. Buren op de tuin
58. Mozart, de aardappel
59. Calendula Officinalis (goudsbloem)
60. Wachten op de wormen
61. Hoge sla op poten
62. Herfst op de tuin
63. Vroege winter
64. Stille kikkers
65. Bevroren tuin
66. Een vos uit het bos
67. Doodstille reiger
68. Winter op de tuin
69. Een hoog bed
70. Bevroren aarde
71. Dreigend dode peppel
72. Clown onder de vogels

73. Een aardpeer als zonnebloem
74. Winterrogge weg
75. Twee spechten
76. Wachten op het voorjaar
77. Een pad op de tuin
78. Witte wortels van spaghetti
79. Uien op Goede Vrijdag
80. Geluiden van de tuin
81. Wijn in oktober
82. De dotter en de lis
83. Vroege aardappel Annabelle
84. Gezaaid
85. Schelpen en snippers
86. Tuindag VVK
87. Appelboom
88. Bieslook van de buren
89. Zevenduizend zonnebloemen
90. Zwarte peulen
91. Een lege poel
92. Kruiden buiten Delfzijl
93. Het laatste ellendige kweekgras
94. Bezoek op de tuin
95. Het schrijvertje
96. Het volle nestsyndroom
97. Wolken boven de tuin
98. Lage tomatenplanten in de kas
99. Herkenning
100. Hans dondert een laatste gedicht

Colofon

Wat valt er nog te zeggen over een nieuwe tuin? Over wat je er laat groeien en bloeien, over wat de tuin zelf bepaalt. Iedereen komt met bijzonder goedbedoelde tips en oplossingen, met de belofte van zaad en stekken, hoe de bouwvallige schuur en het gras met duizend diepe wortels, over de woekeraars en de duizend kleuren van de stokrozen.

En we waren gelukkig met de tips en de beloftes en we hoorden in de smalle wandelgangen wat iedereen wist over bosmaaiers, over de eindeloze wortels van oud geel gras. En we deden er ons voordeel mee. We hopen op een lang verblijf op deze oase van Essen.

De bundel is af en misschien nooit af. Honderd gedichten over deze plek naast de stad. En een beetje over mijn voetbalverleden bij **Oranje Nassau**. Dank iedereen, tot ziens op de tuin!

Arjen Boswijk 0628449332 www.arjenboswijk.nl

h.a.boswijk@gmail.com

Martine Veenhuis 0641484456 martineveenhuizen@hotmail.com

Drukwerk: **RCG**

Foto van de dichter : **Martine Veenhuis**

Omslagtomaten: **Martine Veenhuis**

Uitgeverij: **de Makkelijke Moestuin, Den Andel / Aduard**

...'en de ziel van de tuin is groen van sprakeloze schoonheid'...

